

”Mä koen vähän ehkä itteni alempiarvoisemmaksi”: Nuorten aikuisten kokemuksia kehityksellisestä änkytyksestä

- Nelly Penttilä, Tampereen yliopisto, logopedia
- Eveliina Rauhala, Mehiläinen terapiaklinikka
- Lotta Lintula, Tampereen yliopisto, logopedia

Kirjoittajan yhteystiedot: Nelly Penttilä, nelly.penttila@tuni.fi

Tutkimuksen tavoitteena oli tarkastella, miten neljä nuorta aikuista kuvaavat kokemuksiaan kehityksellisen änkytyksen vaikutuksista heidän elämäänsä. Kansainvälisesti änkyttävien aikuisten kokemuksia on tutkittu haastattelu- ja kyselytutkimusten sekä valmiiden arviointimenetelmien avulla, mutta aiheesta ei ole tehty aiemmin suomalaista tutkimusta. Kansainvälisen tutkimustiedon perusteella kehityksellisen änkytyksen voidaan olettaa vaikuttavan kokonaisvaltaisesti änkyttävän aikuisen elämään ja arkeen.

Tutkimus oli monitapaustutkimus, jonka video- ja audioaineisto kerättiin puolistrukturoidulla teemahaastattelulla ryhmäkeskustelun muodossa. Aineisto analysoitiin kvalitatiivisen teorialähtöisen sisällönanalyysin keinoin hyödyntäen kansainvälistä toimintakyvyn, toimintarajoitteiden ja terveyden luokitusta (International Classification of Functioning, Disability and Health, ICF) viitekehyksenä.

Kehityksellinen änkytys vaikutti tutkittavien elämään kokonaisvaltaisesti vielä aikuisuudessakin. Tutkittavien puheenvuoroissa korostui etenkin kehityksellisen änkytyksen yhteys mielen toimintoihin. Tutkittavat kertoivat änkytyksen vaikutuksista minäkokemukseen, kuvaten erityisesti minäkuvan ja tunteiden kokemista. Lisäksi tutkittavat kuvasivat runsaasti kokemuksiaan kehityksellisen änkytyksen vaikutuksista suorituksiin ja osallistumiseen, painottuen henkilöiden väliseen vuorovaikutukseen ja ihmissuhteisiin sekä eri elämäalueisiin. Tutkittavien puheenvuorojen perusteella kommunikointikumppanilla ja viestintätyylillä oli yhteys heidän viestintäkokemuksiinsa ja änkytyksen koettiin vaikuttaneen opiskelu- ja työelämään.

Tutkimuksen tuloksista selvisi, että aikuisuudessa kehityksellisen änkytyksen aiheuttama psykososiaalinen haitta voi olla merkittävä. Tutkimus lisää ymmärrystä kehityksellisen änkytyksen pitkittäisvaikutuksista. Tutkimus antaa puheterapeuteille ja aiheesta kiinnostuneille tutkijoille uutta näkökulmaa änkytyksen kuntoutuksen kehittämiseen, sillä tutkimus tuo esiin asiakkaan kokemuspohjaa.

Avainsanat: ICF, kokemus, laadullinen tutkimus, nuoret aikuiset, änkytys

1 KEHITYKSELLINEN ÄNKYTYS AIKUISUUDESSA

Kehityksellinen änkytys on puheen sujuvuuden häiriö, jota esiintyy kaikissa kulttuureissa ympäri maailman (Guitar, 2006, s. 5). Aikuisilla änkytyksen yleisyyden arvioidaan olevan alle yhden prosentin luokkaa (Guitar, 2006, s. 20), ja änkytys on yleisempää miehillä kuin naisilla (Guitar, 2006, s. 22; Lavid, 2003, s. 17). Nykykäsityksen mukaan änkytyksen ajatellaan olevan seuraustan monista eri tekijöistä, kuten altistavista synnynnäisistä tekijöistä, ympäristön stressitekijöistä ja änkytystä ylläpitävistä tekijöistä (Guitar, 2006, s. 5–7; Jansson-Verkasalo & Eggers, 2010).

Kehityksellinen änkytys ilmenee sekä ydinänkytyksenä että sekundäärireaktioina (Guitar, 2006, s. 14–15; Logan, 2015 s. 149). Ydinänkytykseen liittyvät tahdosta riippumattomat toistot, venytykset ja katkokset, joita voi ilmetä puheen aikana äänneissä, tavuissa, sanoissa tai fraaseissa. Edellä mainittuihin puheen sujumattomuuksiin saattaa liittyä samanaikaisia, opittuja sekundäärireaktioita, joita ilmaantuu änkytyksen jatkuessa ja vaikeutuessa (Guitar, 2006, s. 7). Änkyttävä henkilö reagoi sekundäärireaktioilla ydinänkytykseen pyrkiessään pakottamaan puhettaan sujuvammaksi (Guitar, 2006, s. 16–18).

Sekundäärireaktiot jaetaan pakokäyttäytymiseen ja välttämiskäyttäytymiseen. Pakokäyttäytymisen tarkoituksena on irrottautua käynnissä olevasta änkytyksestä. Se voi ilmetä esimerkiksi silmien räpsyttelynä, pään liikkeinä tai täytesanoina. Välttämiskäyttäytymisellä puolestaan tarkoitetaan änkyttävän henkilön pyrkimyksiä ennakoita ja välttää änkytystä turvautumalla esimerkiksi haastavien sanojen korvaamiseen helpommilla. Änkytyksen vakiintuessa välttämiskäyttäytymiseen liittyy usein ympäristön huolellinen tarkkailu änkyttävien henkilöiden pyrkinessä välttämään sellaisia tilanteita, joissa he uskovat todennäköisimmin änkyttävänsä (Guitar, 2006, s. 162).

1.1 Änkytyksen vaikutus yksilön elämään

Vakiintuneella änkytyksellä on huomattavia vaikutuksia yksilöön ja hänen elämäänsä (Crichton-Smith, 2002). Änkyttävät aikuiset ovat kuvanneet änkytystään taakkana, joka rajoit-

taa elämää. Änkytyksen on todettu heikentävän elämänlaatua (Nang ym., 2018; Yaruss, 2007) ja änkytyksellä on yhteys heikompaan psyykkiseen hyvinvointiin aikuisuudessa (McAllister ym., 2013). Änkyttävät aikuiset ovat kertoneet haastattelututkimuksissa erityisesti änkytyksen vaikutuksista itsetuntoon (Crichton-Smith, 2002; Klompas & Ross, 2004) ja minäkuvaan (Carter ym., 2017; Klompas & Ross, 2004; Nang ym., 2018).

Tutkimustiedon mukaan kehityksellisellä änkytyksellä ja kohonneella ahdistuneisuushäiriöiden riskillä on myös vahva yhteys (Iverach ym., 2009). Gunn kumppaneineen (2014) raportoi tutkimuksessaan ahdistuksesta, masennuksesta ja emotionaalisista ongelmista, joita nuoret aikuiset kertoivat kokevansa änkytyksen vuoksi. Blood ym. (2011) havaitsivat, että änkyttävät opiskelijat kertoivat tyypillisemmin heikommasta itsetunnosta ja pessimistisemmästä elämäntasomuksesta kuin ikäverrokkit. Lisäksi tutkimuksessa todettiin, että 54 änkyttävästä henkilöstä jopa 44,4 prosenttia koki tulleen kiusatuksi, kun verrokkiryhmässä vastaava luku oli vain 9,2 prosenttia.

Tutkimusten mukaan änkytys vaikuttaa kokonaisvaltaisesti änkyttävien henkilöiden tavalliseen arkeen ja päivittäisiin kokemuksiin (Yaruss, 2007). Tästä syystä Maailman terveysjärjestön (World Health Organization, WHO) laatima toimintakyvyn, toimintarajoitteiden ja terveyden kansainvälinen luokitus (International Classification of Functioning, Disability and Health, ICF) on käyttökelpoinen änkytyksen kokonaisvaltaiseen, ja samalla selkeään jäsentämiseen ja kuvailuun (Maailman terveysjärjestö, 2016; Yaruss, 2007). ICF-luokitus muodostuu *toimintakykyä* ja *toimintarajoitteita* sekä *kontekstuaalisia tekijöitä* kuvaavista pääosista (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2022). Nämä pääosat jakautuvat edelleen osa-alueisiin, joita ovat *ruumiin ja kehon toiminnot ja rakenteet, suoritukset ja osallistuminen* sekä *ympäristö- ja yksilötekijät* (Maailman terveysjärjestö, 2016). Nämä osa-alueet jakautuvat puolestaan useisiin pääluokkiin, joiden avulla on mahdollista tarkastella ilmiöitä yhä tarkemmin.

Kansainvälisesti ICF-luokitusta on hyödynnetty kehityksellisen änkytyksen vaikutusten kuvailussa, ja lisäksi sitä on käytetty viitekehystenä myös arviointimenetelmien luomisessa.

Änkyttävien aikuisten kokemuksia voidaan mitata esimerkiksi ICF-luokitukseen pohjautuvan Yarussin ja Quesalin (2006) kehittämän OASES (Overall Assessment of the Speaker's Experience of Stuttering) arviointimenetelmän avulla. Jansson-Verkasalo ym. (2021) ovat validoineet sen suomen kielelle. OASES-arviointilomake käsittelee änkyttävien henkilöiden näkökulman änktykseen, sen aiheuttamiin reaktioihin ja viestinnän haasteisiin sekä elämänlaadun käsitteen (Yaruss & Quesal, 2006; Yaruss, 2007). Arvioinnin kautta pyritään määrittelemään yksilön kokemusten kokonaisuutta änktykseen liittyen. Toinen ICF-luokitukseen pohjautuva standardoitu mittari on WASSP (The Wright and Ayre Stuttering Self-Rating Profile), jota käytetään aikuisten änktyksen arviointiin sekä kliinisessä työssä että tutkimuksessa (Ayre & Wright, 2009).

1.2 Kielteiset vuorovaikutuskokemukset

Änkyttävät aikuiset kokevat vuorovaikutustilanteet useammin kielteisinä ja he liittyvät näihin kokemuksiin pelon, syyllisyyden, turhautuneisuuden ja vihan tunteita (Guitar, 2006, s. 160–161). Änkyttävät aikuiset ovat myös kertoneet kokevansa änktyksestä johtuvaa kiusaantuneisuutta, eristäytyneisyyttä (Hughes ym., 2011), ahdistusta sekä tunnetta kontrollin menettämisestä (Yaruss, 2007) ja alempiarvoisuudesta (O'Dwyer ym., 2018). Änkyttävien henkilöiden tunteisiin ja ajatusmaailmaan saattaa vaikuttaa myös häpeä, joka on usein jo lapsuudessa sisäistetty, ja jonka taustalla saattaa olla änktyksen aiheuttama julkinen leimaantuminen. Omaksutulla stigmalla nähdäänkin olevan vaikutusta myös psyykkiseen hyvinvointiin, stressiin ja sitä kautta fyysiseen hyvinvointiin (Boyle & Fearon, 2018). Kielteisten kokemusten, tunteiden ja ajatusten vuoksi änkyttävät henkilöt saattavat pyrkiä salaamaan ja peittelemään änktystään. Tällainen, jo edellä mainittu piiloänktyys saattaa kuitenkin kuormittaa yksilöä ja aiheuttaa ahdistusta (Constantino ym., 2017).

Änkyttävät aikuiset kertovat änktyksen vaikutusten ilmenevän erityisesti ihmissuhteissa sekä heidän omissa reaktioissaan itseensä ja muihin, joten kertomuksissa korostuu sosiaalisuuden merkitys (Nang ym., 2018; O'Dwyer ym., 2018). On esimerkiksi tyypillistä, että änkyttävä henkilö rajoittaa ja välttää ihmisten tapaamista

sekä viestinnän kannalta vaativampia sosiaalisia tilanteita selviytymiskeinonaan (Guitar, 2006, s. 7). Myös piiloänktyys voi vaikuttaa osallistumiseen esimerkiksi siten, että änkyttävä henkilö päättää pysyä hiljaa, poistua tilanteesta tai antaa jonkun toisen puhua puolestaan (Tichenor & Yaruss, 2019). Tyypillisesti änktyys vaikuttaa nimenomaan viestintään (Crichton-Smith, 2002) ja vaikeuttaa muun muassa toisille ihmisille puhumista sekä itsensä ja kanssaihminen esittelyä (Yaruss, 2007). Onkin todettu, että änktykseen liittyy usein sosiaalinen ahdistuneisuushäiriö (*social anxiety disorder*) (Iverach ym., 2017; Lowe ym., 2017). Sosiaalisesti ahdistuneet henkilöt saattavat omaksua turvakäyttäytymistä (*safety behaviors*), kuten sosiaalisten tilanteiden tai katsekontaktin välttelyä, torjuakseen sosiaalisissa tilanteissa mahdollisesti ilmeneviä, änktyksestä johtuvia kielteisiä seurauksia. Lowe tutkimusryhmineen (2017) havaitsi, että suurin osa änkyttävistä aikuisista tunnistaa hyödyntävänsä turvakäyttäytymistä.

1.3 Änktyks uran esteenä

Änkyttävien aikuisten syvähaastatteluista on selvinnyt, että aikuisuudessa puheen sujumattomuuden koetaan vaikuttavan erityisesti koulutautumiseen ja työelämään (Crichton-Smith, 2002). Änktyksen vaikutukset kouluttautumisen ja työelämän saralla ovat laajat, sillä ne ulottuvat uravalinnoista aina hyvin yksityiskohtaisiin viestinnän pulmiin, joita änkyttävät aikuiset kohtaavat työpaikoilla. Änktyks voi esimerkiksi vaikeuttaa työntekoa puhelimesta puhumiseen tai kokouksiin osallistumiseen liittyvien haasteiden vuoksi (Yaruss, 2007). O'Dwyerin ja kumppaneiden (2018) tutkimuksessa selvisi, että änkyttävät miehet kokevat änktyksen rajoittavan uraan liittyviä valintoja ja ylennyksen saamista. Myös änkyttävät naiset ovat raportoineet änktyksen vaikuttavan työelämän mahdollisuuksiin (Nang ym., 2018). Alhazon ja kumppaneiden (2017) tutkimuksessa 70 prosenttia tutkittavista uskoi änktyksen vaikeuttavan johtoasemaan pääsyä. Tavoitteiden saavuttamista ja työelämässä etene- mistä saattaa vaikeuttaa myös aiemmin mainittu, änkyttävän henkilön omaksuma stigma (Bricker-Katz ym., 2013).

1.4 Tutkimuksen tarkoitus

Suomenkielisten änkyyttävien aikuisten ääntä kuuluviin tuovia ja arjen näkyväksi tekeviä haastatteluaineistoja ei ole aikaisemmin kerätty. Koska änkytys ilmenee aina kielessä, kulttuurissa ja vallitsevassa aikakaudessa, on tärkeää ymmärtää, millaisia vaikutuksia änkyyksellä on juuri suomalaisessa kulttuurissa eläville aikuisille. Änkyyttävien aikuisten haastatteluaineistoja ei ole aiemmin purettu hyödyntäen ICF-luokitusta viitekehityksenä, mikä tarjoaa tärkeän näkökulman terveydenhuollon työntekijöille, erityisesti änkyyttävien puhujien kanssa työskenteleville psykologeille, lääkäreille ja puheterapeuteille.

Tämän tutkimuksen tavoitteena on kuvata neljän aikuisen kokemuksia kehityksellisen änkyytyksen vaikutuksista heidän elämäänsä ICF-viitekehityksessä. Tutkimuksen pääkysymys on: *Miten tutkittavat kuvaavat kokemuksiaan kehityksellisen änkyytyksen vaikutuksista heidän elämäänsä ICF-viitekehityksen avulla tarkasteltuna?*

2 MENETELMÄT

2.1 Tutkittavat

Tämä tutkimusaineisto kerättiin artikkelin toisen kirjoittajan (E.R) toimesta osana hänen opinnäytetyötään (Hattula, 2020). Tutkimuksesta tiedotettiin Suomen änkyytisyhdistys ry:n (SÄY) kautta. Tutkittavien valintakriteereinä olivat lapsuudessa alkanut ja diagnosoitu kehityksellinen änkytys sekä suomi äidinkielenä. Lisäksi heillä ei saanut olla kuulovammaa, tai änkyytyksen lisäksi muuta todettua puheen ja kielenkehityksen vaikeutta. Yhteensä kahdeksan tutkimuksesta kiinnostunut otti yhteyttä. Neljä heistä jättäytyi pois tutkimuksesta ennen aineistonkeruuta. Jäljelle jääneet neljä tutkittavaa ilmoittautuivat tutkimukseen vapaaehtoisesti ja antoivat suostumuksensa kirjallisesti. Ennen teemahaastattelun alkua, tutkittavat täyttivät tutkimuslupalomakkeet ja esitietolomakkeen. Tutkittavista kaksi oli miehiä ja kaksi naisia, ja heidän änkyytyksensä oli diagnosoitu ennen viiden vuoden ikää. Taulukkoon 1 on koostettu tutkittavien esitiedot aineistonkeruun yhteydessä kerätystä esitietolomakkeesta. Tässä tutkimuksessa tutkittavista käytetään peitenimiä.

TAULUKKO 1
Tutkittavien taustatiedot

Tutkittava	Ikä*	Korkein suoritettu tutkinto	Työtilanne*	Mielenterveys	Änkyytyksen ilmeneminen
Antti	30	korkeakoulututkinto	opiskelija	ahdistuneisuutta	toistot, blokit
Ville	28	korkeakoulututkinto	työsuhteessa	ei masennusta tai ahdistuneisuutta	toistot, blokit
Minna	30	lisensiaatin tai tohtorin tutkinto	työsuhteessa	masennusta, ahdistuneisuutta	blokit
Heidi	32	korkeakoulututkinto	työsuhteessa	ahdistuneisuutta	blokit, venytykset

* tutkimushetkellä

2.2 Aineistonkeruu

Tutkittavien haastattelu toteutettiin ryhmäkeskusteluna ja toteutettu ryhmäkeskustelu oli puolistrukturoitu teemahaastattelu (Tiittula & Ruusuvoori, 2005; Valtonen, 2005). Tutkimustilanteen toteuttanut moderaattori (2. kirjoittaja) oli suunnitellut ryhmäkeskustelun pääteemat yhdessä ensimmäisen kirjoittajan (N.P) kanssa. Teemat valikoituivat taustakirjallisuuden perusteella (mm. Carter ym., 2017; O'Dwyer, 2018; Yaruss, 2007) ja niiden tarkoituksena oli kannustaa tutkittavia keskustelemaan laajasti kehityksellisen äänkytyksen vaikutuksista elämään. Teemat olivat: *minä, sosiaaliset suhteet, pelot, opiskelu ja työelämä, tulevaisuus ja vapaa-aika*. Puolistrukturoidun teemahaastattelun menetelmän mukaisesti, valitut teemat oli tarkoitettu keskustelua ohjaavaksi teemalistaksi ja ne oli kirjattu ylös fläppitaululle (Hennink ym., 2011).

Tutkimustilanteen toteuttanut moderaattori (2.kirjoittaja) pohjusti tutkittaville aineistonkeruun etenemisen. Tutkittaville korostettiin, että keskustelun ilmapiiriin oli tarkoitus olla rento ja tutkittaville painotettiin, että he luovat tutkimuksen aineiston ja siten saavat vapaasti valita, miten lähestyvät annettuja pääteemoja. Tutkittaville kerrottiin, että moderaattorin tehtävä on pysyä keskustelussa taka-alalla, mutta keskustelun hiljentyessä hän tarvittaessa muistuttaa aiheista, joita teemalistassa on vielä käsittelemättä. Puheenaiheiden loputtua moderaattori päättää teemahaastattelun yhteisymmärryksessä tutkittavien kanssa. Valitun menetelmän ansiosta vapaalle kerronnalle oli runsaasti tilaa. Jokaisen pääteeman yhteydessä oli myös kirjattuna vaihtoehto *muuta*, jonka tarkoituksena oli muistuttaa, ettei kirjatusta aiheista ollut välttämätön keskustella. Tutkittavat jättivätkin *vapaa-ajan* teeman kokonaan käsittelemättä.

Aineisto tallennettiin kolmella videokameralla ja yhdellä audiotallentimella, joilla kerättiin 1,5 tunnin mittainen aineisto. Videokamerat oli sijoitettu siten, että jokainen henkilö näkyi kuvassa kokonaan, mutta kuitenkin riittävän läheltä. Viimeiset 15 minuuttia käytettiin loppukeskusteluun, jossa käytiin läpi yhdessä tutkittavien kanssa tutkimuspäivän kulku. Lisäksi tutkittavat saivat antaa palautetta ja esittää kysymyksiä tutkimuksen toteutuksesta.

2.3 Aineiston analyysi

Aineiston analysointi aloitettiin tekemällä alustavia havaintoja kuuntelemalla ja katsomalla aineistoa (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Seuraavaksi toinen kirjoittaja (E.R) teki tutkittavien puheenvuoroista peruslitteraatit, joista oli mahdollista tarkastella puheen asiasisältöä ja puheenvuorojen frekvenssejä (Tietoarkisto, 2017). Tämän jälkeen tutkittavien puheenvuorot luokiteltiin kvalitatiivisen teorialähtöisen sisällönanalyysin keinoin tutkittavien kuvauksia ja kokemuksia vastaaviin ICF:n osa-alueisiin ja pääluokkiin (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Yhteisymmärrys luokista muodostettiin konsensusmenettelyllä, jossa jokaisen puheenvuoron luokka vahvistettiin keskustellen yhdessä ensimmäisen (N.P) ja toisen kirjoittajan (E.R) toimesta. Kun luokittelu oli valmis, laskettiin kuinka monta puheenvuoroa kuhunkin osa-alueeseen ja pääluokkaan linkittyi (Taulukko 2).

TAULUKKO 2

Puheenvuorojen luokittelu ICF:n osa-alueisiin ja pääluokkiin

Puheenvuorojen jakautuminen ICF-luokituksen mukaan	Tutkimukseen valitut keskeiset pääluokat
<p>Ruumiin ja kehon toiminnot 63</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mielen toiminnot 57 • Ääni- ja puhetoiminnot 6 <p>Suoritukset ja osallistuminen 66</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppiminen ja tiedon soveltaminen 2 • Yleisluonteiset tehtävät ja vaateet 1 • Kommunikointi 12 • Henkilöiden välinen vuorovaikutus ja ihmissuhteet 28 • Keskeiset elämänalueet 22 • Yhteisöllinen, sosiaalinen ja kansalais-elämä 1 <p>Ympäristötekijät 19</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tuotteet ja teknologiat 1 • Tuki ja keskinäiset suhteet 10 • Asenteet 7 • Palvelut, hallinto ja politiikat 1 	<ul style="list-style-type: none"> • Mielen toiminnot 57 • Henkilöiden välinen vuorovaikutus ja ihmissuhteet 28 • Keskeiset elämänalueet 22 <p><i>Jätettiin tässä tutkimuksessa analysoimatta puheenvuorojen alhaisen frekvenssin vuoksi</i></p>

Kaikista puheenvuoroista (148) kolme merkittävintä esiin nousutta teemaa olivat ruumiin ja kehon toimintojen osa-alueesta *mielen toiminnot* (57 puheenvuoroa), sekä suoritusten ja osallistumisen osa-alueesta *henkilöiden välinen vuorovaikutus ja ihmissuhteet* (28) ja *keskeiset elämänalueet* (22).

Pääluokkiin liittyvät puheenvuorot jaoteltiin edelleen ala- ja yläkategorioihin synteessin muodostamiseksi (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Tämä sisällönanalyysiin kuuluva käsitteellistämisen vaihe toteutettiin aineistolähtöisesti.

Mielen toimintojen pääluokkaan liittyvät puheenvuorot tulkittiin kytkeytyvän joko *minäkuvaan* tai *änkytykseen* liittyviin *tunteisiin*. Puheenvuoroissa, jotka luokiteltiin *henkilöiden väliseen vuorovaikutukseen ja ihmissuhteisiin*, korostuivat puolestaan *kommunikointikumppanin ja viestintätyylin* vaikutus *änkytykseen*. *Keskeisiksi elämänalueiksi* nuorilla aikuisilla nousi puheenvuorojen perusteella *opiskelu ja työelämä*. Taulukossa 3 on kuvattu puheenvuorojen luokittelu ala- ja yläkategorioihin.

TAULUKKO 3

Puheenvuorojen luokittelu ala- ja yläkategorioihin

ICF pääluokat	Nimetyt alakategoriat	Nimetyt yläkategoriat
Mielen toiminnot	Minäkuva Tunteet	Minäkokemus
Henkilöiden välinen vuorovaikutus ja ihmissuhteet	Kommunikointikumppani Viestintätyyli	Viestintäkokemukset
Keskeiset elämänalueet	Opiskelu Työelämä	Arkikokemukset

Taulukossa 4 on esitetty kaksi aineistoesimerkkiä, joiden avulla havainnollistetaan aineiston analysointia ICF-pääloukista (teorialähtöinen sisällönanalyysi) edelleen ala- ja yläkategorioihin (aineistolähtöinen sisällönanalyysi). Ensimmäisessä aineistoesimerkissä tutkittava arvottaa itseään änkytyksen perusteella. ICF-osa-alueeksi valikoituu *ruumiin ja kehon toiminnot*, koska henkilö kuvaa kokemuksiaan ja puhutapaansa. Koska puheenvuorossa korostuu kokemus, ICF-pääloukaksi valikoituu *mielen toiminnot*. Tutkittava korostaa omaa kokemusta ja esimerkissä hän arvottaa ihmisyyttään. Näin

ollen ensimmäinen aineistoesimerkki tarkentuu tutkijoiden tulkinnan mukaan kuvaamaan *minäkuvaa* (alakategoria). Toisessa aineistoesimerkissä tutkittava kuvaa änkytykseen liittyviä negatiivisia tunteita. Tässäkin puheenvuorossa osa-alueeksi valitaan ICF-osa-alueista *ruumiin ja kehon toiminnot*, joka tarkentuu *mielen toimintojen* pääloukkaan. Esimerkissä tutkittava kertoo änkytykseen liittyvistä tunteistaan, kuten häpeästä. Näin ollen toinen aineistoesimerkki tarkentuu *tunteiden* alakategoriaan. Molemmat aineistoesimerkit kuvaavat tutkijoiden tulkinnan mukaan *minäkokemusta* (yläkategoria).

TAULUKKO 4

Esimerkki analysoinnin vaiheista

Aineistoesimerkki	ICF osa-alue	ICF pääloukka	Nimetty alakategoria	Nimetty yläkategoria
1: mä koen vähän ehkä itteni alempiarvoisemmaksi just et mun puhe ei oo sujuvaa	Ruumiin ja kehon toiminnot	Mielen toiminnot	Minäkuva	Minäkokemus
2: Toivon että joku päivä voi olla täysin oma itsensä, ettei sitä tarvii hävetä tai peitellä tai kokea huonoa omaa tuntoa siitä että änkyttää.	Ruumiin ja kehon toiminnot	Mielen toiminnot	Tunteet	Minäkokemus
Analysointitapa	Teorialähtöinen sisällönanalyysi		Aineistolähtöinen sisällönanalyysi	

3 TULOKSET

Kaikista puheenvuoroista (148) kolme merkittävintä esiin noussutta teemaa olivat ruumiin ja kehon toimintojen osa-alueesta *mielen toiminnot* (57 puheenvuoroa), sekä suoritusten ja osallistumisen osa-alueesta *henkilöiden välinen vuorovaikutus ja ihmissuhteet* (28) ja *keskeiset elämäalueet* (22). Osa-alueiden perusteella änkytyksen koettiin vaikuttavan eniten *minäkokemukseen*, *viestintäkokemuksiin* ja *arkikokemuksiin* (liite 1). Seuraavissa kappaleissa käsittelemme tutkimuksen päätulokset.

3.1 Minäkokemus

Tutkittavien puheenvuorojen perusteella änkytyksellä on aikuisuudessa selkeä yhteys *mielen toimintoihin*, koska yhteensä 57 puheenvuoroa linkittyi kyseiseen ICF:n pääloukkaan. Tutkittavien kokemuksista nousi esiin änkytyksen vaikutus *minäkokemukseen*, erityisesti *minäkuvaa* ja *tunteisiin*. Tutkittavat toivat esiin änkytyksen aiheuttaman kielteisemmän minäkuvan sekä epävarmuuden omasta persoonallisuudesta. Tutkittavat kokivat änkytyksen vaikuttavan myös heidän käyttäytymiseensä. He olivat kiinnostaneet huomiota siihen,

miten muut ihmiset kuvaavat heidän persoonallisuuttaan. Esimerkiksi Antti kertoi, että hän kokee itsensä alempiarvoisemmaksi puheen sujumattomuuden vuoksi (esimerkki 1).

Esimerkki 1: Vähän ehkä itteni alempiarvoisemmaksi

Antti: normielämässä jotenkin (.) mä koen vähän ehkä itteni alempiarvoisemmaksi just et mun puhe ei oo sujuvaa ja nuo muut osaa puhua sujuvasti

Heidi puolestaan pohti, millaiset piirteet ovat osa hänen persoonallisuuttaan, ja miten änkytyksen aiheuttama jännitys ja pelko ovat vaikuttaneet hänen käyttäytymiseensä (esimerkki 2). Hän kertoi kokevansa änkytyksen vuoksi epävarmuutta minäkuvaustaan.

Esimerkki 2: Mut mä en oo ihan varma

Heidi: mäkkään en oo ihan varma että ku mä oon pitäny aina itteeni perinteisesti, tai ennen että mä oon semmonen aika hiljanen ja et mä en tykkää esiintyä (.) mut mä en oo ihan varma että ehkä se onkin että mua vaan jännittää se änkytys ja sikse se puhe, et mä varmaan persoonana olisin ihan sellanen sosiaalinen rohkea ja reipas?, mutta jotenkin menee mulla vieläkin vähän sekasin että kummasta siinä on kyse, onks se änkytyksen pelkoa ja jännitystä vai oonks mä oikeesti hiljanen ja vähän arka välillä (.) identiteetti niinku siinä kohtaa... (.) mä en oo ihan varma että (.) mikä (.) k(h)uka m(h)inkäläinen mä oikeesti oon?

Tutkittavat sanoittivat minäkuvan lisäksi tunteitaan änkytykseen liittyen ja kertoivat, että koetut tunteet vaikuttavat myös puheen sujuvuuteen. Tutkittavat keskustelivat ärsytyksen, ahdistuksen ja pelon tunteista. Esimerkiksi Minna kertoi joidenkin ihmisten tavasta arvata tai keskeyttää hänen puheensa änkytyksen aikana (esimerkki 3). Minna kokee, että tilanteesta aiheutuva ajanpaine aiheuttaa ärsytyksen, pelon ja ahdistuksen tunteita, mikä puolestaan lisää hänen puheensa sujumattomuutta.

Esimerkki 3: Tosi ärsyttävää

Minna: itellä tulee jos mä alan änkyttää paljon niin mul tulee vieläki vaiks mä oon yrittäny hengittää, mut mä pelkään koko aika että se toinen koko aika arvaa sen sanan tai se keskeyttää niin siinä on se ajan paine?, useat niin tekee? et sit ne arvailee tai keskeyttää tai jotain niin se on tosi ärsyttävää (.) koska mä aina toivon vaan et nyt odota nyt odota et mä saan tän sanottuu?, mutta sitten kun mua rupee ahistaa se ja pelottaa et se sanoo niin sit mä rupeen änkyttää vielä enemmän

Myös Heidi ilmaisi kokeneensa pelon tunteita ja tarkensi, että hänellä pelon tunteet liittyivät kiinnijäämisen pelkoon (esimerkki 4). Heidi kertoi aikaisemmin pyrkineensä ja myös onnistuneensa peittelemään ja välttelemään änkytystä, joten hän pelkäsi muiden ihmisten saavan selville, että hän änkyttää. Heidi kertoi myös hänen ja hänen vanhempiansa välisistä vuorovaikutuksen pulmista, jotka aiheuttivat Heidissä itkuisuutta ja tunteen, että hänen änkytyksestään vaietaan sen kamaluuden vuoksi (esimerkki 5).

Esimerkki 4: Paljastumisen pelko

Heidi: mulla se pelko on liittynyt aina semmoseen paljastumisen pelkoon *** semmonen että kohta ne (.) saa selville, mikä mä o(h)ikeesti o(h)len

Esimerkki 5: Jotain niin kamalaa

Heidi: mä en itekkään ikinä halunnu siitä ((änkytyksestä)) puhuu kouluajanakaan, ja äiti ja isä yritti joskus ottaa sitä puheeks, sit mua rupees heti itkettämään et mä en halunnut yhtään puhua siitä (.) sitten ne aatteli varmaan, ettäne tekee sen mulle helpoks, ja siitä ei hirveesti puhuttu, joka sitte ehkä vaan korosti sitä että se on jotain niin kamalaa, mistä ei edes puhuta täällä meillä?

3.2 Viestintäkokemukset

Tutkittavien puheenvuorojen perusteella änkytyksellä on aikuisuudessa vaikutusta *suorituksiin ja osallistumiseen*, sillä osa-alueen pääluokista korostui *henkilöiden välinen vuorovaikutus ja ihmisuhteet* (28 puheenvuoroa). Tutkittavien puheenvuoroista selvisi, että änkytys vaikuttaa *viestintäkokemuksiin*. Tutkittavat kokivat, että änkytyksen ja toimivan vuorovaikutuksen kannalta on merkityksellistä, kenen kanssa viestii (*kommunikointikumppani*) ja miten (*viestintätyyli*). Tutkittavat kokivat, että änkytyksen vuoksi ihmisryhmän koolla on vaikutusta osallistumiseen ja kommunikaation sujuvuuteen. Lisäksi he pohtivat, miksi änkytys vaikeuttaa vuorovaikutusta ryhmässä ja millaiset ryhmäkeskustelun piirteet rajoittavat heidän osallistumistaan. Esimerkiksi Ville toi esiin kommunikointikumppanin merkityksen puheen sujuvuuden kannalta tutkittavien keskustellessa siitä, miten änkytyksen määrä vaihtelee tilanteen ja kommunikointikumppanin mukaan (esimerkki 6). Ville kertoi keskustelukumppaneiden välisen valta-asetelman vaikuttavan änkytyksen määrään siten, ettei hän änkytä yhtä paljon puhuessaan pienille lapsille, mutta valta-asetelman vaihtuessa, esimerkiksi alainen-esimies-asetelmaan, hän änkyttää enemmän.

Esimerkki 6: Jollekin arvovaltaiselle

Ville: kun puhuu pienille lapsille niin se (.) ei tunnu ehkä niin (.) tavallaan sit ku on ite isompi niin e(h)ihän ne voi kiusata mua mut sit taas kun puhuu esimiehelle tai jollekin arvovaltaiselle ihmiselle niin se ((puhuminen)) on heti vaikeempaa

Minna puolestaan kertoi puhumisen vaikeutuvan suuressa ryhmässä (esimerkki 7). Ville taas toi esille syitä siihen, miksi ryhmässä puhuminen vaikeutuu (esimerkki 8). Hän kertoi kokevansa, että ryhmäkeskustelun lainalaisuudet haastavat änkyttäjiä enemmän.

Esimerkki 7: Suuri porukka

Minna: jos tosiaan on suuri porukka niin sit on usein vaikee jutella tai puhua

Esimerkki 8: Pakkotohtista

Ville: mä oon kans miettiny et mist se joutuu, ni sillan kun yrittää puhua sujuvasti jos sitä omaa tekstiä ennakoi ja suunnittelee hyvin ni se on mulle ainaki helpompaa (.) mut sit isos porukas se aihe vaihtuu koko ajan (.) ei voi tietää et mikä aihe on vaikka 15 sekunnin päästä, jos haluu hypätä mukaan nii tulee joko myöhässä? jos haluu miettii lauseen valmiiksi tai sit änkyttää ku tulee siihen just ku on se oikee hetki ku pitää, se on tosi tämmöstä (taputtaa käsiä yhteen) pakkotohtista (.) änkyttäjälle ainaki se ryhmäkeskustelu...

Tutkittavat olivat huomanneet viestintätyylillä olevan merkitystä vuorovaikutuksen toimivuuteen. He toivat esiin, että tottumukset viestintäta-voissa voivat muuttua ajan saatossa. Esimerkiksi Antti oli huomannut, että änkytys vaikeuttaa uusiin ihmisiin tutustumista ja siten ihmissuhteiden muodostamista (esimerkki 9). Hän kertoi myös kokevansa, että tutustuminen on helpompaa, kun voi jutella kasvoitusten riittävän rauhallisessa ympäristössä.

Esimerkki 9: Face to face enemmän

Antti: aattelee ennakolta, että jos änkyttää nii (.) ihmiset suhtautuu tai (.) ei pysty ole samalla lailla niis keskusteluissa mukana ja jotenki se vähän haittaa sitä (.) alkusuhteen muodostamista (.) tai ei pysty niin normaalisti ja ihan täysillä keskustelemaan ja tutustumaan ihmisiin (.) se vaatis sellasen rauhallisen ympäristön sitte, vähän niinku pienemmäki että face to face enemmän

3.3 Arkikokemukset

ICF:n osa-alueista *suorituksiin ja osallistumiseen* linkittyneistä puheenvuorosta 22 kuvasi änkytyksen yhteyttä *keskeisiin elämänalueisiin*. Tutkittavat kertoivat änkytyksellä olleen vaikutusta heidän elämänkaarensa aina lapsuudesta tähän päivään saakka. Puheenvuorojen perusteella tutkittaville ajankohtaisimmat ja siten keskeisimmät elämänalueet olivat *opiskelu ja työelämä*. Vaikka tutkittavat toivat esiin änkytyksen aihe-

uttamia haasteita, he kertoivat myös siitä, miten he olivat oppineet elämään änkytyksensä kanssa näillä elämänalueilla.

Tutkittavien puheenvuorojen perusteella änkytyksellä on ollut vaikutusta opinnoista selviämiseen ja opiskelijaelämään liittyvään sosiaalisuuteen. He kertoivat myös, miten he harjoittelivat elämään änkytyksensä kanssa korkeakoulussa opiskellessaan. Esimerkiksi Heidi kertoi aikaisemmin tietoisesti valinneensa ammatin, joka ei olisi änkytyksen kannalta helpoin. Heidi jatkoi kertomustaan kuvaamalla änkytyksen aiheuttamia haasteita korkeakouluopintojensa aikana (esimerkki 10). Toisaalta hän ilmaisi myös tyytyväisyyttä siitä, että kyseiset haasteet pakottivat hänet kohtaamaan änkytyksen.

Esimerkki 10: Pohjahetkiä

Heidi: mutta kyllä mulla sitten opiskeluaikoina oli tosi ahdistavia aikoja, että mä en voi tehdä tällasta työtä ku mä en pysty sanoo omaa nimee tai vastaamaan puhelimeen tai soittamaan puhelimella, et sitte semmosia pohjahetkiä kyllä sit, jotka pakotti tavallaan hakemaan apua siihen änkytyksen työstämiseen sitte (.) muutenki ku puheterapian kautta...

Minna kertoi toisen asteen opintojen aikaisen välttämiskäyttäytymisen tulleen vastaan korkeakouluopinnoissa (esimerkki 11). Hän kertoi, kuinka toisella asteella opettajat tekivät koulunkäynnin helpommaksi, mutta samalla Minnalle kasvoi entistä suurempi kynnys puhua ja esiintyä. Minna kuitenkin kertoi selvinneensä korkeakouluopinnoistaan työstämällä änkytystään pikkuhiljaa.

Esimerkki 11: Ihan hirveetä

Minna: se oli ihan hirveetä ku mä en uskaltanu kenellekkää sanoo et mä änkytän? ja mä en uskaltanu änkyttää et kukaan kuulee?, nii mä opettajillekki kävin sanoo että emmä tahdo viitata, emmä tahdo pitää yhtäkään esitelmää? ja he sano et joo ei sun tarvii (.) no sit ku mä en kolmeen vuoteen viitannu enkä pitäny esitelmiä?, sitten siitä tuli kauheen iso semmonen et en mä nyt enää uskalla ikinä... sitten kun mä [jatkoin korkeakouluun] niin mä siis oon

muutamii kertoi sielläki itkeny kun jotain piti puhua (.) mutta kyl mä sitte pikkuhiljaa sen asian kanssa tein töitä

Tutkittavien puheenvuoroista oli havaittavissa työelämän ajankohtaisuus nuorille aikuisille. He kertoivat työelämään liittyvistä peloista, haastavista kohtaamisista ja änkytyksen aiheuttamasta ahdistuksesta asiantuntijaroolissa. Esimerkiksi Antti kertoi pelkäävänsä muiden ihmisten suhtautumista änkytykseen, ja sitä kautta änkytyksen vaikutusta työnhakuun (esimerkki 12). Heidi puolestaan kertoi, miten hänen änkytykseensä on suhtauduttu työelämässä (esimerkki 13), ja tarkemmin asiantuntija-asiakas suhteissa.

Esimerkki 12: Se on niin pienistä asioista kiinni

Antti: jotenkin se pelko kai se stressaa se ihmisten (.) suhtautuminen, työmarkkinatki on niin kovaa taistelua ja jotenki tiedostaa että se on niin pienistä asioista kiinni ja jos se puhe takkuaakin niin onks se siinä jo peli pelattu?

Esimerkki 13: Osuahan se

Heidi: mulla ehkä nykyään työelämässä, jos on tyytymättömiä asiakkaita ja omaisia, änkytys on semmonen helppo tapa mistä saa hyvin mulle piikitettyä (.) ei sitä usein tapahdu, mutta joskus on käyny... ja siis ei siinä, osuahan se j(h)a pahalta tuntuu, että se on sit et jotkut sitä käyttää... (.) tai jotenki matkii, on tosi ala-arvosta (.) aikuiselta...

Minna kertoi miettineensä, millaisia ajatuksia hänen änkytyksensä herättää hänessä itsessään, ja miten hän puolestaan ajattelee muiden ihmisten suhtautuvan hänen änkytykseensä hänen ollessaan asiantuntijaroolissa (esimerkki 14). Ajatustensa vuoksi Minna on ottanut tavaksi kertoa heti aluksi änkytyksestään, jotta asiakkaat eivät ymmärtäisi hänen viestintänsä väärin.

Esimerkki 14: Pitäis olla se asiantuntija

Minna: itellä kans se kun on (.) tosiaa [sellainen ammatti] ja pitäis olla se asiantuntija?, nii seki on mul välil vaikeeta ku siis mä asiakkaille sanon jos mä vähänkään änkytän, että mä änkytän et siks

mun puhe voi vähän pätkii että (.) älkää ihmetelkö sitä, koska jos mä en sano?, nii mulle tulee samantien olo?, että nyt se kokee että mä oon epävarma ja että en ole asiantuntija tässä asiassa... (.) Se itseä niinku ahistaa

4 POHDINTA

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata neljän aikuisen kokemuksia kehityksellisen änkytyksen vaikutuksista heidän elämäänsä ICF-viitekehyksen avulla. Tutkimuksen pääkysymys oli seuraava: Miten tutkittavat kuvaavat kokemuksiaan kehityksellisen änkytyksen vaikutuksista heidän elämäänsä ICF-viitekehyksen avulla tarkasteltuna? Tutkimuksessa selvisi, että kehityksellinen änkytys vaikuttaa tutkittavien elämään kokonaisvaltaisesti vielä aikuisuudessakin, kuten Crichton-Smith (2002) ja O'Dwyer kumppaneineen (2018) ovat aiemmin todenneet. Haastatteluaineistosta nousi esiin *minäkokemus*, *viestintäkokemukset* ja *arkikokemukset*. Käsitteinä ne kuvaavat sekä ICF-viitekehystä että tutkittavien moniulotteisia kokemuksia. Tutkittavat kuvasivat puheenvuoroissaan änkytyksen vaikutuksia *minäkokemuksensa* erityisesti *minäkuva* ja *tunteiden* kokemisen kautta. *Viestintäkokemuksilla* viittaamme tutkittavien kokemuksiin, jotka liittyivät *kommunikointikumppaniin* tai *viestintätyyliin*. *Arkikokemukset* puolestaan sisältävät tutkittavien näkökulmat änkytyksen vaikutuksista *opiskeluun* ja *työelämään*. Edellä kuvattujen tulosten perusteella kehityksellisen änkytyksen aiheuttama psykososiaalinen haitta voi olla merkittävä.

4.1 Tulosten tarkastelua

Tutkittavien kertomuksissa korostuivat änkytyksen kielteiset vaikutukset koettuihin tunteisiin ja minäkuvaan, mikä on havaittu myös aiemmissa tutkimuksissa (Carter ym., 2017; Guitar, 2006, s. 160–161; Klompas & Ross, 2004; Nang ym., 2018). Tulkitsimme kyseiset kertomukset laajemmin minäkokemuksen kuvaamiseksi, sillä koetut tunteet vaikuttivat nivoutuvan minäkuvaan ja toisin päin. Tutkimuksessa Antti kuvasi kokevansa itsensä alempiarvoisemmaksi, ja myös

O'Dwyer kumppaneineen (2018) kuvaa änkytykseen liittyvää alempiarvoisuuden tunnetta. Onkin siis ymmärrettävää, että aiemmissa kansainvälisissä tutkimuksissa änkytyksellä on nähty olevan yhteys heikompaan psyykkiseen hyvinvointiin (McAllister ym., 2013) ja elämänlaatuun (Nang ym., 2018; Yaruss, 2007).

Koettu alempiarvoisuus voi liittyä omaksuttuun änkyttävän henkilön stigmaan, josta esimerkiksi O'Dwyer kumppaneineen (2018) on raportoinut. Todennäköisesti kyseessä on nimenomaan koettujen tunteiden ja minäkuvaan kautta sisäistetty stigma, koska tutkittavat eivät esimerkiksi raportoineet juurikaan tullessaan suoraan kanssaihmissien kiusaamaksi ja siten leimaamaksi. Tutkittavat kertoivat koetun alempiarvoisuuden lisäksi epävarmuudesta, alistumisesta ja pelosta, jota änkytys on aiheuttanut. Guitar (2006) on tuonut esiin, että änkyttävät aikuiset saattavat ajansaatoissa omaksua stigman lisäksi erilaisia vääristyneitä uskomuksia. Esimerkiksi Minnan kuvaama kommunikointikumppanin kärsimättömyys tai Heidin kuvaama vanhempien vaikeneminen on saattanut ajan saatossa aiheuttaa heissä vääristyneitä uskomuksia. On kuitenkin tutkittu, ettei kommunikointikumppaneiden ole helppo havaita änkytykseen liittyvää käytöstä tai sen vaikutuksia psyykkiseen hyvinvointiin (Tichenor & Yaruss, 2019).

Änkytys ymmärrettävästi vaikuttaa erityisesti viestintään (Crichton-Smith, 2002), joka on keskiössä päivittäisessä henkilöiden välisessä vuorovaikutuksessa ja ihmissuhteissa (Yaruss, 2007). Sekä O'Dwyer (2018) että Nang (2018) kumppaneineen ovat raportoineet sosiaalisen rohkeuden merkityksestä änkytykseen liittyen. Tutkittavamme kertoivat esitiedoissa välttelevänsä änkytystä ja puhumista, ja kolme neljästä raportoi välttelevänsä myös sosiaalisia tilanteita. Tutkittavien kertomuksissa kuitenkin painottui vuorovaikutustilanteissa suoriutuminen viestintäkokemuksiin vaikuttavana tekijänä. Erityisesti tutkittavat kertoivat kommunikointikumppanin ja viestintätyylin yhteydestä sekä heidän puheensa että vuorovaikutustilanteen sujuvuuteen.

Guitar (2006) tuo esiin Bloodsteinin (1950) yli seitsemänkymmentä vuotta sitten tehdyn tutkimuksen, jossa änkyttävät henkilöt kertoivat puhumisen olevan helpompaa esimerkiksi pienelle lapselle, pienemmässä ryhmässä tai rauhallisessa

puhetilanteessa. Tämän haastattelututkimuksen avulla päästiin kuitenkin kiinni analyttisempään kuvaukseen änkyttävien aikuisten suoriutumista erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Tämän tutkimuksen tuloksissa muun muassa Villen puheenvuorosta on tulkittavissa, ettei puhetilanne itsessään ole välttämättä ainoa puheen sujuvuuteen vaikuttava tekijä. Puhetilanteessa ei vaikuta ainoastaan esimerkiksi kommunikointikumppanin sosiaalinen status, vaan myös vuorovaikutustilanteessa koetulla vallan tunteella tai päinvastaisesti kiusatuksi tulemisen pelolla saattaa olla merkitystä. Suuressa ryhmässä ryhmän koko ei itsessään ole automaattisesti merkittävin tekijä puheen sujuvuuden kannalta, vaan taustalla oleva tärkeä tekijä saattaa olla änkyttävän henkilön kokemus pakkotahtisuudesta. Vuorovaikutustilanteen intensiivisyys saattaa myös aiheuttaa Heidn kuvaileman kokemuksen siitä, ettei pärjää vuorovaikutustilanteessa eikä siksi yritäkään osallistua vuorovaikutukseen yhtä aktiivisesti. Tässäkin tapauksessa on mielenkiintoista tarkastella ilmiötä siten, ettei keskustelun intensiivisyys, eli puhetilanne itsessään, välttämättä aiheuta osallistumisrajoitetta, vaan sen saattaa aiheuttaa henkilön ajatus ja kokemus siitä, ettei hän usko suoriutuvansa vuorovaikutustilanteessa toivomallaan tavalla.

Kansainvälisen tutkimustiedon perusteella änkyttävät aikuiset kokevat änkytyksen vaikuttavan kouluttautumiseen ja työelämään (Alhazo ym., 2017; Crichton-Smith, 2002; Nang ym., 2018; O'Dwyer ym., 2018). Tutkimuksemme vahvistaa aikaisempaa tutkimustietoa, sillä tutkittavat kertoivat vastaavista osallistumiseen liittyvistä kokemuksistaan. He kuvasivat muun muassa jo opiskeluaikana ahdistuneensa spesifeistä työelämään liittyvistä vaatimuksista, kuten itsensä esittelystä ja puhelimesta puhumisesta, joista myös Yaruss (2007) on maininnut. Guitarin (2006) mukaan esimerkiksi itsensä esittelyn vaikeus voi aiheuttaa sosiaalisen elämän rajoittumista, jota myös Heidi kuvasi hänen opiskeluajoiltaan. Nang kumppaneineen (2018) raportoi, että änkyttävät naiset kokevat änkytyksen vaikuttavan heidän uskomuksiinsa siitä, millaisena muut ihmiset heidät näkevät. Bricker-Katz kumppaneineen (2013) on puolestaan kuvannut jo edellä mainittua omaksuttua stigmaa, jonka vuoksi änkyttävä henkilö saattaa olettaa tulevaisuuden arvioiduksi

ja leimatuksi änkytyksensä vuoksi. Tässä tutkimuksessa esimerkiksi Minnan huoli änkytyksen vaikutuksista hänen asiantuntijuuteensa saattaa kertoa muihin ihmisiin liittyvistä uskomuksista ja omaksutusta stigmosta. Toisaalta työelämään liittyvän ahdistuneisuuden taustalla saattaa olla selviä tilanteita, joissa änkyttävä henkilö on tullut kiusatuksi tai nöyryytetyksi (Iverach ym., 2009), kuten esimerkiksi Heidn kertomus osoittaa. Heidn kokemus havainnollistaa, kuinka vahvasti muut ihmiset, jopa toiset aikuiset, saattavat leimata änkyttävän henkilön.

4.2 Menetelmän pohdinta

Tutkimukseen osallistui ainoastaan neljä tutkittavaa ja on huomioitava, että hakuprosessin luonteella saattoi olla vaikutusta tutkittavien joukon muodostumiseen. Tutkimusasteella kerrottiin, että tässä tutkimuksessa pyritään selvittämään kehityksellisen änkytyksen vaikutuksia elämään, joten on todennäköistä, että tutkimuksesta kiinnostuivat sellaiset henkilöt, jotka kokivat änkytyksen vaikuttavan heidän elämäänsä. Tuleekin ymmärtää, että kaikki tutkittavien joukkoa yhdistäneet samanlaisuuskriteerit (Valtonen, 2005) eivät liittyneet tutkimuksen kelpoisuuskriteereihin, vaan olivat mahdollisesti seurausta hakuprosessin luonteesta. Voidaan todeta, että tämän tutkimuksen tuloksia ei ole mahdollista yleistää ja verrata kaikkiin änkyttäviin aikuisiin sekä tutkittavien pienen määrän että jokaisen änkyttävän henkilön yksilöllisen kokemuspohjan vuoksi (Yaruss, 2007).

Vaikka tämän tutkimuksen tulokset eivät ole yleistettävissä, ovat saadut tulokset luotettavia ja käyttökelpoisia. Suomenkielisten änkyttävien aikuisten ääntä kuuluviin tuovia ja arjen näkyväksi tekeviä tutkimuksia ei toistaiseksi ole julkaistu, joten kaikki saatu tutkimustieto on uutta ja merkityksellistä. Tutkittavien joukosta muodostuikin lopulta melko yhtenäinen ryhmä, sillä tutkittavat olivat hyvin saman ikäisiä ja heillä oli samankaltainen koulutustausta.

Puheen-, kielen- ja kommunikoinnin häiriöitä tutkittaessa ja kuntoutettaessa korkeasti koulutetut nuoret aikuiset ovat selvästi harvemmin edustettuina. Tästä syystä kokoon saatu tutkittavien joukko muodostaa hyvin mielenkiintoisen kohderyhmän. Tämän tutkimuksen erityisenä

antina voidaan pitää myös sekä kansallisesta että kansainvälisestä näkökulmasta naisten kertomia kokemuksia, sillä on arvioitu, että kolmea miespuolista änkyttävää henkilöä kohden on vain yksi naispuolinen henkilö, joka änkyttää (Guitar, 2006, s. 22), joten naisten kokemuksista on saatavilla vähemmän tutkimustietoa (Nang ym., 2018).

Tutkimuksessa käytettiin teoreettisena viitekehystenä ICF-luokitusta (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2022). ICF-luokitus valittiin, koska se tarkastelee toimintakyvyn käsitettä laajasti ja tukee klinikoita jäsentämään kuntoutuksen kokonaisuutta yksilön lisäksi hänen toimintaympäristönsä kautta. Lisäksi ICF tukee moniammatillista ajattelua, joka on änkytyksen kuntoutuksessa ensiarvoisen tärkeää (Laiho ym., 2022). ICF-luokituksen taustalla oleva tematiikka korostaa kuntoutujan oikeutta elää omannäköistä elämää, painottamalla olemassa olevaa toimintakykyä sairauskeskeisyyden sijaan. Erityisesti tällä näkökulmalla on änkytyksen kuntoutuksessa tärkeä painoarvo.

Tutkimustilanteen toteuttanut moderaattori (2.kirjoittaja) oli suunnitellut ryhmäkeskustelun pääteemat ja niihin liittyvät aiheet etukäteen yhdessä ensimmäisen kirjoittajan kanssa. Teemojen valinta saattaa osoittaa tietoisuutta tai perehtyneisyyttä aiheeseen (Ruusuvoori & Tiittula, 2005), mutta tutkimustilanteessa pyrittiin kuitenkin painottamaan tutkittaville, että heillä on vapaus valita, miten he lähestyvät kyseisiä aiheita. On selvää, että valitut teemat kuitenkin ohjasivat ja tietyllä tapaa rajasivat keskustelua, jolloin valituilla teemoilla oli vaikutusta aineiston syntyyn ja tuloksiin. Kuitenkin jokaisen pääteeman yhteydessä oli myös kirjattuna vaihtoehto ”muuta”, jonka tarkoituksena oli muistuttaa, ettei kirjatuista aiheista ollut välttämätön keskustella. Tutkimustilanteessa toiminut moderaattori pysyi keskustelussa tietoisesti taka-alalla ja ohjasi keskustelua vain tarvittaessa. Lisäksi teemalista oli koko ajan tutkittavien nähtävillä. Näillä toimilla pyrittiin minimoimaan johdattelun mahdollisuus ja maksimoimaan moderaattorin neutraalius (Ruusuvoori & Tiittula, 2005).

Toinen kirjoittaja (E.R) analysoi puheenvuorot, teki tulkinnat ja luokittelut, joista keskusteltiin ensimmäisen kirjoittajan (N.P) kanssa, ja jotka yhdessä myöhemmin vahvistettiin. Menetelmän haastattelu oli luonnollinen valinta, sillä

haastattelun avulla on mahdollista tehdä elämää ymmärrettävämmäksi, mikä oli puolestaan tämän tutkimuksen keskeinen tarkoitus (Tiittula & Ruusuvoori, 2005). Lisäksi tutkittavat kertoivat ryhmäkeskustelun päätyttyä samaistuneensa toistensa kertomuksiin, ja he pitivät ryhmäkeskustelua positiivisena ja voimaannuttavana (ks. myös Carter ym., 2017).

4.3 Jatkotutkimusaiheita

Vaikka tämän tutkimuksen tuloksissa korostui kehityksellisen änkytyksen kielteiset seuraamukset, keskustelivat tutkittavat myös tulevaisuuden toiveistaan ja änkytyksen aiheuttamista positiivisista seuraamuksista ja näkökulmista. Siksi änkytykseen liittyvä positiivisuus ja toiveikkaus olisi tärkeä jatkotutkimuksen aihe, sillä jo tutkimusvaiheessa toimintakykyyn keskittyminen toimintatarjoitteiden sijaan voisi luoda pohjaa tulevaisuuden kuntoutukselle ja ICF-luokituksen entistä vahvemmalle käyttöönololle.

Tutkittavat jakoivat kokemuksiaan myös kuntoutuksen vaikuttavuudesta, oikea-aikaisuudesta ja sisällöistä, joten kuntoutusnäkökulmaan olisi myös mielenkiintoista syventyä. Kyseiset kokemukset voisivat tuoda uutta ja tärkeää näkökulmaa erityisesti kuntoutusmenetelmien kehittämiseen ja entistä vahvempaan moniammatillisen yhteistyön hyödyntämiseen, jota myös ICF-luokitus tukee (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2022). Asiakasta korjaavan terapiakeskeisen lähestymismallin sijaan, puheterapian tulisi tukea asiakasta hyväksymään änkytys (Carter ym., 2017; Laiho ym., 2022; Seth ym., 2022). Lisäksi kuntoutuksella tulisi vahvistaa ja lisätä yksilön aktiivisuutta ja osallisuutta eri toimintaympäristöissä. Minäpystyvyyden vahvistaminen vähentäisi änkytykseen liittyvää psyykkistä oireilua ja parantaisi elämänlaatua (Carter ym., 2017; McAllister ym., 2013).

Esimerkiksi Laihon (2022) monitapaustutkimuksessa tarkasteltiin kognitiivis-analyttisen psykoterapian karttatyöskentelyn menetelmää ryhmämuotoisessa änkytysterapiassa. Laiho havaitsi, että karttatyöskentely auttoi osallistujia käsittelemään änkytyksen liittyviä kokemuksia ja toimintamalleja. Prosessin aikana nuorille kehittyi myötätuntoisempi suhtautuminen itsen niin, että omat haasteet oli aiempaa helpompi hyväk-

syä osaksi itseä.

Ympäristötekijöiden huomioonottaminen kuntoutusta suunniteltaessa ja toteuttaessa on kuntoutuksen nykypäivää ICF-luokituksen ansiosta. Tässä aineistossa yhdeksäntoista puheenvuoroa tulkittiin kuuluvan tähän osa-alueeseen, mutta muiden teemojen noustessa voimakkaammin esiin, *ympäristötekijöiden* osa-alue jäi tutkimuksen ulkopuolelle. Jatkossa olisikin erityisen kiinnostavaa laajentaa tutkimusta käsittelemään tätä osa-aluetta, esimerkiksi *asenteisiin* sekä *tukeen ja keskinäisiin suhteisiin* kohdistuvalla syvähaastattelulla.

Ryhmäkeskustelun jälkeen Antti otti vielä yhteyttä sähköpostitse ja totesi, ettei parisuhteista keskusteltu tutkimuspäivänä juurikaan. Hän kertoi änkytyksellä olevan vaikutusta uuteen ihmiseen tutustumisen kautta myös parisuhteen muodostamiseen, mitä voidaan pitää uran lisäksi yhtenä tärkeimmistä nuorten ja nuorten aikuisten normaaliin kehitykseen liittyvistä tavoitteista (Linn & Caruso, 1998; Young ym., 2011, s. 133–134). Myös tätä aihetta olisi tärkeä tarkastella lisää.

4.4 Yhteenveto

Tämän tutkimuksen tulokset kertovat kehityksellisen änkytyksen mahdollisista pitkäaikaisvaikeuksista aikuisuuteen. Erityisen tärkeää olisi tukea myönteisen minäkuvan syntymistä ja ennaltaehkäistä änkyttävien henkilöiden omaksumaa stigmaa ja vääristyneitä uskomuksia. Kotimaisen tutkimuksen lisääminen, tiedon jakaminen ja yleisen tietoisuuden lisääminen kehityksellisestä änkytyksestä voisi muokata viestintäympäristöä hyväksyvämpään suuntaan, jotta väärinymmärryksi tuleminen puolin ja toisin vähentyisi. Tämän tutkimuksen tulokset vahvistavat kansainvälistä tutkimustietoa ja tuovat uutta tietoa kehityksellisen änkytyksen vaikutuksista elämään suomalaisessa kontekstissa. Lisäksi tutkimus tuloksineen täydentää jo olemassa olevaa tietoa ICF-luokituksen käyttökelpoisuudesta.

LÄHTEET

- Alhazo, M., Blomgren, M., Roy, N. & Abu Awwad, M. (2017). Discrimination and internalized feelings experienced by people who stutter in Jordan. *International Journal of Speech-Language Pathology*, 19(5), 519–528. <http://dx.doi.org/libproxy.tuni.fi/10.1080/17549507.2016.1209561>
- Ayre, A. & Wright L. (2009). WASSP: an international review of its clinical application. *International Journal of Speech-Language Pathology*, 11(1), 83–90. <https://doi.org/10.1080/17549500802616574>
- Blood, G., Blood, I., Tramontana, G., Sylvia, A., Boyle, M. & Motzko, G. (2011). Self-reported experience of bullying of students who stutter: Relations with life satisfaction, life orientation, and self-esteem. *Perceptual and Motor Skills*, 113(2), 353–364. <https://doi-org.libproxy.tuni.fi/10.2466%2F07.10.15.17.PMS.113.5.353-364>
- Boyle, M. & Fearon, A. (2018). Self-stigma and its associations with stress, physical health, and health care satisfaction in adults who stutter. *Journal of Fluency Disorders*, 56, 112–121. <https://doi-org.libproxy.tuni.fi/10.1016/j.jfludis.2017.10.002>
- Bricker-Katz, G., Lincoln, M. & Cumming, S. (2013). Stuttering and work life: An interpretative phenomenological analysis. *Journal of Fluency Disorders*, 38(4), 342–355. <https://doi-org.libproxy.tuni.fi/10.1016/j.jfludis.2013.08.001>
- Carter, A., Breen, L., Yaruss, J. & Beilby, J. (2017). Self-efficacy and quality of life in adults who stutter. *Journal of Fluency Disorders*, 54, 14–23. <https://doi-org.libproxy.tuni.fi/10.1016/j.jfludis.2017.09.004>
- Constantino, C., Manning, W. & Nordstrom, S. (2017). Rethinking covert stuttering. *Journal of Fluency Disorders*, 53, 26–40. <https://doi-org.libproxy.tuni.fi/10.1016/j.jfludis.2017.06.001>
- Crichton-Smith, I. (2002). Communicating in the real world: accounts from people who stammer. *Journal of Fluency Disorders*, 27(4), 333–352. [https://doi-org.libproxy.tuni.fi/10.1016/S0094-730X\(02\)00161-4](https://doi-org.libproxy.tuni.fi/10.1016/S0094-730X(02)00161-4)
- Guitar, B. (2006). *Stuttering: an integrated approach to its nature and treatment* (3. painos). Lippincott Williams & Wilkins.
- Gunn, A., Menzies, R., O’Brian, S., Onslow, M., Packman, A., Lowe, R., Iverach, L., Heard, R. & Block, S. (2014). Axis I anxiety and mental health disorders among stuttering adolescents. *Journal of Fluency Disorders*, 40, 58–68. <https://doi-org.libproxy.tuni.fi/10.1016/j.jfludis.2013.09.002>
- Hattula, E. (2020). *Nuorten aikuisten kokemuksia kehityksellisestä änkytyksestä ICF-viitekehityksessä: Monitapaustutkimus*. [Kandidaatintutkimus]. TREPO Tampereen yliopiston julkaisuarkisto. <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/121165>
- Hennink, M., Hutter, I. & Bailey, A. (2011). *Qualitative Research Methods*. SAGE Publications.
- Hughes, C., Gabel, R., Goberman, A., Hughes, S., & Hughes, C. (2011). Family experiences of people who stutter. *Canadian Journal of Speech-Language Pathology and Audiology/Revue Canadienne d’Orthophonie et d’audiologie*, 35(1), 45–55.
- Iverach, L., Rapee, R., Wong, Q. & Lowe, R. (2017). Maintenance of social anxiety in stuttering: A cognitive-behavioral model. *American Journal of Speech – Language Pathology*, 26(2), 540–556. doi: 10.1044/2016_AJSLP-16-0033
- Iverach, L., O’Brian, S., Jones, M., Block, S., Lincoln, M., Harrison, E., Hewat, S., Menzies, R., Packman, A. & Onslow, M. (2009). Prevalence of anxiety disorders among adults seeking speech therapy for stuttering. *Journal of Anxiety Disorders*, 23(7), 928–934. doi: 10.1016/j.janxdis.2009.06.00
- Jansson-Verkasalo, E. & Eggers, K. (2010). Änkytys. Teoksessa P. Korpilahti, O. Aaltonen, & M. Laine (toim.), *Kieli ja aivot* (s. 235–242). Turun yliopisto.
- Jansson-Verkasalo, E., Laiho, A. & Yaruss, S. (2021). OASES-itsearviointilomakkeiden suomennosten validiteetti ja reliabiliteetti. *Puhe ja kieli*, 41, 285–307. <https://doi.org/10.23997/pk.113859>
- Klompas, M. & Ross, E. (2004). Life experiences of people who stutter, and the perceived impact of stuttering on quality of life: personal accounts of South African individuals. *Journal of Fluency Disorders*, 29(4), 275–305. <https://doi-org.libproxy.tuni.fi/10.1016/j.jfludis.2004.10.001>
- Laiho, A. (2022). Kognitiivis-analyttinen kartta-työskentely änkytyskokemusten kuvaamisessa

- terapiaprosessin aikana. Teoksessa S. Loukusa, T. Hautala & A-K. Tolonen (toim.), *Sujuvaa vai sujumatonta? Puheen ja kielen sujuvuutta tutkimmassa* (s. 101–103). Puheen ja kielen tutkimuksen yhdistys ry:n julkaisuja 54. Puheen ja kielen tutkimuksen yhdistys.
- Laiho, A., Elovaara, H., Kaisamatti, K., Luhtalampi, K., Talaskivi, L., Pohja, S., Routamo-Jaatela, K. & Vuorio, E. (2022). Stuttering interventions for children, adolescents, and adults: a systematic review as a part of clinical guidelines. *Journal of Communication Disorders*, 99, 106242. <https://doi.org/10.1016/j.jcomdis.2022.106242>
- Lavid, N. (2003). *Understanding stuttering*. University Press of Mississippi.
- Linn, G. W. & Caruso, A. J. (1998). Perspectives on the effects of stuttering on the formation and maintenance of intimate relationships. *The Journal of Rehabilitation*, 64(3), 12–15.
- Logan, K. (2015). *Fluency disorders*. Plural Publishing.
- Lowe, R., Helgadottir, F., Menzies, R., Heard, R., O'Brian, S., Packman, A. & Onslow, M. (2017). Safety behaviors and stuttering. *Journal of Speech, Language and Hearing Research*, 60(5), 1–8. http://dx.doi.org.libproxy.tuni.fi/10.1044/2016_JSLHR-S-16-0055
- Maailman terveysjärjestö. (2016). *Toimintakyvyn, toimintarajoitteiden ja terveyden kansainvälinen luokitus: ICF taskukirja*. Juvenes Print - Suomen Yliopistopaino Oy.
- McAllister, J., Collier, J. & Shepstone, L. (2013). The impact of adolescent stuttering and other speech problems on psychological well-being in adulthood: evidence from a birth cohort study. *International Journal of Language & Communication Disorders*, 48(4), 458–468. <http://dx.doi.org.libproxy.tuni.fi/10.1111/1460-6984.12021>
- Nang, C., Hersh, D., Milton, K. & Lau, S. (2018). The impact of stuttering on development of self-identity, relationships, and quality of life in women who stutter. *American Journal of Speech-Language Pathology*, 27(3S), 1244–1258. http://dx.doi.org.libproxy.tuni.fi/10.1044/2018_AJSLP-ODC11-17-0201
- O'Dwyer, M., Walsh, I. & Leahy, M. (2018). The role of narratives in the development of stuttering as a problem. *American Journal of Speech-Language Pathology*, 27(3S), 1164–1179. http://dx.doi.org.libproxy.tuni.fi/10.1044/2018_AJSLP-ODC11-17-0207
- Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. (2005). Tutkimus-haastattelu ja vuorovaikutus. Teoksessa J. Ruusuvuori & L. Tiittula (toim.), *Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus* (s. 19–46). Vastapaino.
- Seth, T., Caryn, H. & Scott, Y. (2022). Understanding the speaker's experience of stuttering can improve stuttering therapy. *Topics in Language Disorders*, 42(1), 57–75. doi: 10.1097/TLD.0000000000000272.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2022). *ICF-luokitus*. Haettu 19.5.2022 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/toimintakyky/icf-luokitus>
- Tietoarkisto. (2017). *Litterointi*. Haettu 20.2.2022 osoitteesta <https://www.fsd.tuni.fi/aineistonhallinta/fi/kvalitatiivisen-datan-kasittely.html#litterointi>
- Tiittula, L. & Ruusuvuori, J. (2005). Johdanto. Teoksessa J. Ruusuvuori & L. Tiittula (toim.), *Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus* (s. 9–21). Vastapaino.
- Tichenor, S. & Yaruss, J. (2019). Group experiences and individual differences in stuttering. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research: JSLHR*, 62(12), 4335–4350. http://dx.doi.org.libproxy.tuni.fi/10.1044/2019_JSLHR-19-00138
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi.
- Valtonen, A. (2005). Ryhmäkeskustelut – Millainen metodi? Teoksessa J. Ruusuvuori & L. Tiittula (toim.), *Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus* (s. 223–241). Vastapaino.
- Yaruss, J. S. (2007). Application of the ICF in fluency disorders. *Seminars in Speech and Language*, 28(4), 312–322. <https://doi.org/10.1055/s-2007-986528>
- Yaruss, J. S. & Quesal, R.W. (2006) Overall assessment of the speaker's experience of stuttering (OASES): Documenting multiple outcomes in stuttering treatment. *Journal of Fluency Disorders*, 31(2), 90–115. <https://doi-org.libproxy.tuni.fi/10.1016/j.jfludis.2006.02.002>
- Young, R., Marshall, S., Valach, L., Domene, J., Graham, M. & Zaidman-Zait, A. (2011). *Transition to adulthood action, projects, and counseling* (1. painos). Springer.

“I FEEL MYSELF PERHAPS A LITTLE INFERIOR”: YOUNG ADULTS’ EXPERIENCES OF DEVELOPMENTAL STUTTERING

- Nelly Penttilä, Tampere university, logopedics
- Eveliina Rauhala, Mehiläinen terapiaklinikka
- Lotta Lintula, Tampere university, logopedics

The aim of this study was to explore how four young adults describe their experiences of the effects of developmental stuttering on their lives. Previous studies have used interviews, surveys, and clinical assessments, but no Finnish research has been conducted of this subject before. Based on international studies, developmental stuttering can be expected to have a holistic impact on the life and daily life of adults who stutter.

This study was a multi-case study, where video and audio material were collected through a semi-structured thematic interview in the form of a group discussion. The material was analyzed using qualitative theory-based content analysis, using the International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF) as a reference framework.

Developmental stuttering affected the subjects’ lives even in adulthood. In the subjects’ narratives, the connection between developmental stuttering and mental functions was especially emphasized. Subjects reported the effects of stuttering on self-experience, describing the experience through self-image and emotions. In addition, subjects described their experiences of the effects of developmental stuttering on performance and participation, with an emphasis on interpersonal interaction and interpersonal relationships as well as different areas of life. Based on the interviews, the communication partner and communication style were related to subjects’ communication experience, and stuttering was felt to have affected their studies and working life.

The results of this study showed that the psychosocial harm caused by developmental stuttering in adulthood may be significant. Research increases understanding of the longitudinal effects of developmental stuttering. The research gives speech therapists new perspectives to the rehabilitation of developmental stuttering, as the research highlights the client’s experience.

Keywords: experience, ICF, qualitative research, stuttering, young adults

LIITE 1

Tulosten uuttaminen aineistosta

ICF luokittelu ja puheenvuorojen laskeminen	Keskeisten ICF osa-alueiden valinta	ICF pääluokkien valinta	Ala-kategorioiden nimeäminen	Ylä-kategorioiden nimeäminen
Ruumin ja kehon toiminnot 63 <ul style="list-style-type: none"> Mielen toiminnot 57 Ääni- ja puhetoiminnot 6 	Ruumiin ja kehon toiminnot 63	Mielen toiminnot 57	Minäkuva Tunteet	Minäkokemus
Suorituksen ja osallistuminen 66 <ul style="list-style-type: none"> Oppiminen ja tiedon soveltaminen 2 Yleisluonteiset tehtävät ja vaateet 1 Kommunikointi 12 Henkilöiden välinen vuorovaikutus ja ihmissuhteet 28 Keskeiset elämäalueet 22 Yhteisöllinen, sosiaalinen ja kansalaiselämä 1 	Suoritukset ja osallistuminen 66	Henkilöiden välinen vuorovaikutus ja ihmissuhteet 28 Keskeiset elämäalueet 22	Kommunikointikumppani Viestintätyyli Opiskelu Työelämä	Viestintäkokemukset Arkikokemukset
Ympäristötekijät 19 <ul style="list-style-type: none"> Tuotteet ja teknologia 1 Tuki ja keskinäiset suhteet 10 Asenteet 7 Palvelut, hallinto ja politiikat 1 	<i>Jätettiin tässä tutkimuksessa analysoimatta alhaisen frekvenssin vuoksi</i>			